

Odpłatność gmin za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej

Z dniem wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej została zobowiązana do ponoszenia wydatki na opiekę i wychowanie tego dziecka w wysokości:

- 10% wydatków w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2018 roku dochody powiatu z tego tytułu wyniosły **519 115,87 zł**. Poniższa tabela dotyczy wszystkich dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w których kosztach pobytu partycypowały gminy.

Gmina zobowiązana do ponoszenia wydatków	Liczba dzieci umieszczonych z danej gminy w rodzinnej pieczy zastępczej	Kwota ponoszonych wydatków w złotych
Lipowa	9	52 995,46
Czernichów	4	7 041,54
Żywiec	37	179 936,16
Radziechowy Wieprz	14	59 697,12
Świnna	5	25 106,77
Węgierska Górka	12	58 389,67
Milówka	7	38 187,32
Jeleśnia	16	622 484,04
Ujsoły	4	18 189,05
Rajcza	3	12 844,20
Łękawica	1	1 357,12
Koszarawa	3	2 577,61
Łodygowice	3	309,81
RAZEM	118	519 115,87

Odpłatność rodziców biologicznych za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej

Rodzice biologiczni dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej zobowiązani są do ponoszenia odpłatności za ich pobyt. W 2018 roku w zakresie tej odpłatności PCPR wydało 276 decyzji dotyczące odpłatności (odstąpienia, zwolnienia, naliczenia) . Z tytułu odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w 2018 roku PCPR uzyskało kwotę **67 001,61 zł.**, która stanowi dochód Powiatu, natomiast na kwotę **73 426,38 zł.** zostały wystawione tytuły egzekucyjne w ramach postępowania egzekucyjnego w administracji.

INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Placówki opiekuńczo-wychowawcze są to jednostki zapewniające dzieciom i młodzieży pozbawionej całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej oraz niedostosowanej społecznie dzienną lub całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie, jak również jednostki wspierające działania rodziców. Na terenie powiatu funkcjonuje tylko jedna instytucjonalna placówka opiekuńczo- wychowawcza w Żywcu przy ul. Kopernika 5 w którym przebywało średnio w ciągu roku 17 dzieci na 30 miejsc, którymi dysponowała placówka. W 2018 roku na mocy postanowienia Sądu wydano dla 5 dzieci skierowania do umieszczenia w Placówce.

Wobec dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych prowadzone są działania, zmierzające do uregulowania ich sytuacji prawnej oraz ich powrotu do rodziny. Z pełnoletnimi wychowankami placówek prowadzony był proces usamodzielnienia. Wychowankowie planują swoje działania, które zamierzają realizować po opuszczeniu placówki. Najczęściej kontynuują naukę lub też szukają zatrudnienia.

Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej w Żywcu w 2018 roku wynosił 4 119,65 zł.

Pełnoletni wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej

W roku 2018 PCPR prowadziło sprawy związane z procesem usamodzielnienia się 12 wychowanków

placówek opiekuńczo – wychowawczych. 6 z nich kontynuuje naukę w szkołach zawodowych, średnich wyższych, w związku z tym objęci zostali miesięczną pomocą pieniężną na kontynuację nauki. Ponadto usamodzielnieni wychowankowie zostali objęci pomocą pieniężną na usamodzielnienie (3 wychowanków) oraz pomocą na zagospodarowanie w formie rzeczowej (3 wychowanków). Jednocześnie PCPR pomaga wychowankom w poszukiwaniu mieszkań oraz zatrudnienia.

Szczegółowy podział środków przeznaczonych na pomoc pełnoletnim wychowankom zawiera poniższa tabela.

Rodzaj pomocy pieniężnej	Liczba wychowanków objętych pomocą	Łączna wysokość świadczeń
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	6	24 150,00 zł.
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	3	17 178,00 zł.
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie w formie rzeczowej	3	4 577,00 zł.
RAZEM	X	45 905,00 zł.

Pełnoletni wychowankowie młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii i zakładów poprawczych

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu prowadzi również prace z usamodzielnionymi wychowankami Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych, Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii i Zakładów Poprawczych . Z 10 wychowanków 4 kontynuuje naukę w szkołach policealnych.

W związku z tym objęci zostali miesięczną pomocą pieniężną na kontynuowanie nauki (4 osoby), pomocą na zagospodarowanie (2 osoby).

Rodzaj pomocy pieniężnej	Liczba wychowanków objętych pomocą	Łączna wysokość świadczeń
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	4	20 295,00 zł.
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie w formie rzeczowej	2	3 000,00zł.
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	4	17 425,00 zł.
RAZEM	X	40 720,00 zł.

Wydatki ponoszone przez powiaty z których dzieci przebywają w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej na terenie innych powiatów

W przypadku umieszczenia dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innego powiatu, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej, ponosi średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W 2018 roku 4 dzieci pochodzących z terenu powiatu żywieckiego przebywało w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów, stąd też łączna kwota wydatków poniesionych przez powiat żywiecki wyniosła **123 873,78 zł.**

Analogicznie przedstawia się sytuacja w przypadku przyjęcia dziecka z innego powiatu i umieszczenia go w funkcjonującej na terenie naszego powiatu placówce opiekuńczo- wychowawczej. Z danych PCPR wynika, że 10 dzieci pochodzących z innych powiatów przebywało w funkcjonującej na terenie powiatu żywieckiego placówce opiekuńczo-wychowawczej. Wysokość uzyskanych dochodów z tego tytułu za 2018 rok stanowi kwota **286 030,17 zł.** Powyższe informacje obrazuje poniższa tabela.

Miejsce umieszczenia dziecka	Liczba dzieci umieszczonych	Kwota w złotych
Dzieci pochodzące z innych powiatów umieszczone w	10	286 030,17 zł. (dochody powiatu żywieckiego)

placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu żywieckiego		
Dzieci pochodzące z terenu powiatu żywieckiego umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów	4	123 873,78 zł. (wydatki powiatu żywieckiego)

Odpłatność rodziców biologicznych za pobyt dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 193 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej za pobyt dziecka w pieczy zastępczej opłatę ponoszą rodzice do wysokości średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W 2017 roku wydano 34 decyzje administracyjne w tym dotyczących odpłatności na kwotę 4 531,67 zł., a uzyskana kwota z tytułu odpłatności wyniosła 21 880,50 zł. Postępowanie egzekucyjne nie było prowadzone gdyż ustalone odpłatności były na bieżąco regulowane.

Potrzeby występujące na terenie powiatu żywieckiego w zakresie pieczy zastępczej:

- w dalszym ciągu rozwój rodzinnej pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze,
- tworzenie rodzin zawodowych i rodzinnych domów dziecka,
- w dalszym ciągu rozwój działalności diagnostyczno- konsultacyjnej której celem jest pozyskiwanie, szkolenie kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka,
- zapewnienie rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka specjalistycznego poradnictwa oraz szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji i umiejętności,
- zatrudnienie kolejnego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

II. SPECJALISTYCZNE PORADNICTWO

W 2018 roku większość osób zgłaszających się po pomoc psychologiczną wymagało podjęcia działań związanych głównie z szeroko rozumianą psychoterapią, często wymagającą wieloaspektowego wsparcia, pracy zespołowej bądź zintegrowanej na rzecz rodziny, pary rodzicielskiej bądź dzieci, wsparcia psychologicznego oraz interwencji kryzysowej, która często zdawała się być sytuacją otwierającą wielowarstwowe potrzeby klienta wynikające z jego sytuacji osobistej, życiowej a także często związanej z doświadczoną w przeszłości bądź doświadczaną aktualnie traumą.

Bardzo często osoby zgłaszające się do specjalisty w 2018 znajdowały się w sytuacjach długotrwałego kryzysu (bardzo często połączonego z osobistymi nawarstwionymi sprawami i trudnościami) oraz zgłaszały doświadczanie jednocześnie wielu różnych problemów (często też

z granicy zdrowia psychicznego a także w czasie diagnostyki i konsultacji ujawniały się stany długotrwałe nieleczonych zaburzeń psychicznych i zdrowia psychicznego). Wymagało to dodatkowo objęcia rodziny bądź osoby pomocą medyczną, a następnie dopiero psychoterapeutyczną i przekierowania do psychoterapeuty, a nie tylko udzielenia poradnictwa i wsparcia psychologicznego, czy też interwencji kryzysowej, gdyż takie działania nie są w stanie w wystarczający sposób w tak wieloaspektowych trudnościach z jakimi zmagali się klienci realnie im pomóc. W przypadku w złożonej pracy w obszarze leczenia traumy przeciwdziałanie procesowy wtórnej retraumatyzacji.

W Powiecie Żywieckim niestety brakuje miejsc i specjalistów uprawnionych do prowadzenia psychoterapii w formie nie odpłatnej. Natomiast do pomocy specjalistycznej bardzo często zgłaszają się osoby funkcjonujące ekonomicznie poniżej średniej krajowej bądź bliżej znajdujących się okolicy biedy i ubóstwa. Osoby takie zazwyczaj funkcjonują poza opieką zdrowotną w obszarze zdrowia psychicznego, a także poza doświadczeniami kontaktu ze specjalistami, co w efekcie skutkuje bardzo dużą złożonością i skomplikowaniem zgłaszanych trudności, a także ukształtowania zaburzeń osobowości czy też utrwalonych już stanów chorobowych. Tego typu klienci zgłaszający się po pomoc zazwyczaj funkcjonują roszczeniowo, w ogromnej niechęci, oporu i nieumiejętności współpracy tworzący kontakt poprzez mechanizmy przemocowe,

ambiwalencje w obszarze podstawowych celów często wzajemnie skrajnych i wykluczających się, nadmiarowych nieadekwatnych emocji w kontakcie bądź też totalnej bierności i bezradności. Niestety takie formy funkcjonowania tych osób są uwarunkowane środowiskowo i osobowościowo, a dodatkowo wspierane wielopokoleniowymi złożonymi dysfunkcjami rodzinnymi i traumami bez doświadczeń pozytywnych wzorców korzystania

z pomocy i wychodzenia z kryzysów a w trwaniu w mechanizmach przetrwania.

Brakuje niestety specjalistów prowadzących psychoterapię rodzinną, a z roku na rok widać wzrost zapotrzebowania na tego rodzaju świadczonej pomocy. Brakuje też ogólnodostępnych specjalistów z dziedziny psychiatrii, w obszarze psychiatrii dzieci i młodzieży sytuacja wygląda dramatycznie w całym kraju, dostęp do specjalistów neurologii i neuropsychologów nie jest w lepszej sytuacji. Obecnie istnieją 3 miejsca świadczące pomoc psychoterapeutyczną wyłącznie dla dorosłych, są to.: Asertywność, Ośrodek Leczenia Uzależnień oraz Poradnia Zdrowia Psychicznego w Międzybrodziu Bialskim. Natomiast pomoc ta jest uwarunkowana wytycznymi i procedurami NFZ, co często w efekcie prowadzi do tego, że klienci po tą pomoc nie sięgają. Niestety żadne z tych miejsc nie świadczy psychoterapii rodzinnej, często koniecznej przy pracy z całą rodziną, ale też problemów obejmujących niesienie pomocy dzieciom i młodzieży. Ośrodki te nie prowadzą również pracy z traumą prostą i złożoną oraz dysocjacją, co wydaje się niezbędne w adekwatnym rozumieniu i pracy z rodziną zastępczą i dziećmi znajdującymi się w pieczy.

Osoby zgłaszające się do Centrum Pomocy Rodzinie, często wymagają podjęcia pracy z całą rodziną, co niestety nie jest możliwe do zrealizowania przez jednego specjalistę. Realne zapotrzebowanie mieszkańców Powiatu na pomoc specjalistyczną jest znacząco większe niż dostępne obecnie możliwości, profesjonalnego pomagania, przez tak znikomą ilość specjalistów.

W porównaniu z rokiem 2017 w 2018 roku można było zauważyć coraz bardziej zwiększającą się liczbę osób, które zgłaszały doświadczanie różnorodnych problemów, które występowały jednocześnie. Często występowała mnoga diagnoza problemów rodzin i osób zgłaszających się po pomoc do PCPR np. problemy rodzinne związane z brakiem pracy, uzależnieniem, trudnościami emocjonalnymi, problemami małżeńskimi, komunikacyjnymi, problemami z niską samooceną, relacjami rodzinnymi, przemocą, problemami ze zdrowiem własnym lub członków rodziny czy problemami szkolnymi i wychowawczymi, ale też współuzależnieniem, DDD, DDA, czy doświadczanie chronicznego długotrwałego stresu, bądź skutków doświadczeń traumatycznych. Z tego względu bardzo trudno jest przypisać konkretną ilość zgłoszeń do danego problemu czy kategorii problemów. Znaczącą grupą osób potrzebujących pomocy są osoby gdzie na pierwszym planie pokazują się znaczące zaburzenia psychiczne i osobowości. A w trakcie pogłębiania systematycznej pracy w obszarze psychologiczno-terapeutycznym ujawniają się kolejne warstwy przeżywanymi trudnościami w połączeniu z sytuacją osobistą i życiową, tworzące złożony zestaw wraz z schizofrenią, chorobą dwubiegunową afektywną, zaburzeniami lękowymi, zaburzeniami związanymi ze stresem i PTSD. Trzeba także pamiętać iż efektywność prowadzenia procesu terapeutycznego wymaga warunków niezbędności takich jak systematyczności zaangażowania a także niestety pracy osobistej często na przestrzeni kilku lat często z włączeniem farmakoterapii.

W ramach specjalistycznego poradnictwa PCPR realizuje następujące działania:

Poradnictwo i wsparcie psychologiczne

Psychoedukacja i psychoprophylaktyka

Praca socjoterapeutyczna z osobami stosującymi przemoc w ramach programu Korekcyjno - Edukacyjnego.

Pomoc prawną

Pomoc socjalną

Interwencję w sytuacjach kryzysowych

Mediacje

Wsparcie rodzin zastępczych za pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Diagnoza psychologiczna kandydatów na rodzinę zastępczą

Psychoedukacje

Psychoterapia rodzinna

Praca z traumą prostą i złożoną

Pomoc udzielona w 2018 roku

W RAMACH PRACY SPECJALISTY PRACY W RODZINIE

Ilość spotkań ze specjalistą pracy w rodzinie 210

Ilość spotkań z rodzinami zastępczymi bądź dziećmi z rodzin zastępczych 158

Konsultacje 52

Konsultacje indywidualne telefoniczne 17

W procesie terapeutycznym:

16 rodzin bądź dzieci z rodzin zastępczych.

8 opiekunów zastępczy

23 konsultacje indywidualne.

W dniu 26.06.2018r dla rodzin zastępczych spokrewnionych, a w dniu 28.06.2018 dla pozostałych rodzin zastępczych, pracownik PCPR – psychoterapeuta zorganizował wykłady i warsztaty pt. " Zrozumieć nastolatka" w celu podniesienia kompetencji rodzin zastępczych:

1. Rozumienie i specyfika okresu dojrzewania,
2. Umiejętność rozumienia perspektywy nastolatka i przyczyn jego zachowań - adekwatne modelowania opiekunów,
3. Wpływ środowiska rodzinnego na funkcjonowanie dziecka,
4. Sposoby reagowania i radzenia sobie w sytuacjach problemowych.

W trakcie tego wykładu ukazały się potrzeby rodzin zastępczych w obszarze edukacyjnym, wsparcia a także szkoleniowym, dlatego też na przełomie miesięcy wrzesień – grudzień odbył się cykl 4 spotkań/szkoleń dla dwóch grup rodzin zastępczych osobno dla spokrewnionych i osobno dla niezawodowych i zawodowych. Podział został dokonany na bazie klarownej różnicy zmagania w pełnieniu funkcji rodziny zastępczej ze względu na poziom spokrewnienia - inne złożoność mechanizmów i poziom trudności w radzeniu sobie ze względu na stopień spokrewnienia.

Szkolenie dla rodzin zastępczych prowadzone w 2018 r.:

Cykl 4 spotkań szkoleniowych

Rola opiekuna zastępczego, a dobro dziecka.

- współpraca z rodziną pochodzenia
- konflikt lojalności
- konflikt lojalności z instytucjami
- rozumienie więzi, a występujące utrudnienia opiekuńczo – wychowawcze.
- nadmierowe korzystanie z Internetu
- korzystanie / eksperymentowanie ze środków psychoaktywnych
- izolacja/ samotność/ trudne grupy rówieśnicze

System rodziny pochodzenia i system rodziny zastępczej a rozumienie traumy.

Dziecko w pieczy zastępczej, rozumienie somatyczne i emocjonalno poznawcze.

Szkolenie dla rodzin zastępczych prowadzone w 2018 r.:

2 spotkania w czerwcu edukacyjno – diagnostyczne potrzeby rodzin zastępczych.

Cykl 4 spotkań szkoleniowych osobno dla rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych w sumie 8 spotkań edukacyjno - szkoleniowych.

1. Rola opiekuna zastępczego, a dobro dziecka.

- współpraca z rodziną pochodzenia
- konflikt lojalności
- konflikt lojalności z instytucjami

2. Rozumienie więzi, a występujące utrudnienia opiekuńczo – wychowawcze.

- nadmierowe korzystanie z Internetu
- korzystanie / eksperymentowanie ze środków psychoaktywnych
- izolacja/ samotność/ trudne grupy rówieśnicze

3. System rodziny pochodzenia i system rodziny zastępczej a rozumienie traumy.

4. Dziecko w pieczy zastępczej, rozumienie somatyczne i emocjonalno poznawcze.

Niezbędna okazuje się profilaktyka pracy z rodziną i wsparcie w odpowiedzi na wyłaniające się trudności dla rodzin zastępczych w takich obszarach codziennych zmagania rodziny zastępcze spokrewnione / niespokrewnione :

- praca w obszarze traumy transgeneracyjnej
- szkolenie poszerzające kompetencje osobiste (umiejętności interpersonalne, rozumienie własnych emocji, umiejętności samoregulujące)
- praca psychoedukacyjna dotycząca faz rozwojowych dzieci i młodzieży, konsekwencji i szans rozwojowych
- praca w obszarze budowania konstruktywnego kontaktu z rodzicami biologicznymi z uwzględnieniem destrukcyjnego wpływu trudnych emocji (wstydu, wściekłości, bólu, rozpacz) w systemie rodzinnym
- praca/ psychoedukacja w obszarze rozumienia złożoności traumy relacyjnej/ rozwojowej/ jej konsekwencji wynikających z przemocy, zaniedbania, nadużycia seksualnego, choroby psychicznej, chronicznego napięcia i stresu
- zagrożenia związane z uzależnieniem jako odpowiedź na trudności budowania zdrowia i zależności
- psychoedukacja: Zaburzenia psychiczne proste i złożone i choroby ich symptomy i objawy
- kiedy w jakiej sytuacji udać się po pomoc specjalisty i do jakiego celowo
- jak budować społecznie konstruktywne mechanizmy funkcjonowania dzieci i młodzieży, wychowanków pieczy zastępczej, aby móc minimalizować pasożytnictwo i roszczeniowość usamodzielniających się wychowanków
- reedukacja i wsparcie w obszarze budowania konstruktywnych mechanizmów zaradczości/ zaradności życiowej
- rozdzielenie zakresów pomocy i pomagania
- klaryfikacja praw i obowiązków, przywilej i odpowiedzialności wynikających z pełnienia funkcji rodziny zastępczej w kontekście adekwatnego rozumienia potrzeb i dobra dziecka krótkoterminowo i perspektywistycznie.

Podsumowanie:

W takiej perspektywie wydaje się rzeczą ważną zmianę myślenia o procesie pomagania i wsparcia, należałoby zbudować wieloletni proces pracy z opiekunami zastępczymi w małych grupach, zawierający elementy edukacji, wsparcia, terapii w oparciu o wzajemne zaufanie i proces grupowy. Uwzględnienie stałości takiego procesu, systematyki jako procesu terapeutycznego towarzyszenia zamiast interwencyjnego "gaszenia pożarów". Grupa taka ma szansę odbudowywać poczucie bezpieczeństwa, adekwatne poczucie sprawczości i kompetencji a także wydobyć opiekunów zastępczych z wewnętrznej izolacji w obszarze doświadczeń życiowo kryzysowych. PCPR podejmie działania w celu pozyskania środków z Unii Europejskiej na działania w celu rozwijania kompetencji rodzinnej pieczy zastępczej.

UDZIELONA POMOC PSYCHOLOGICZNA W 2018 ROKU:

785 konsultacji psychologicznych w tym:

- konsultacji gabinetowych: 452
- konsultacji telefonicznych 244
- e-mail, pisma:5
- zaplanowane terminy spotkań na które klienci nie dotarli, a byli umówieni:84

W 2018 roku zgłoszonych było 137 spraw w tym:

- indywidualne lub rodzinne poradnictwo psychologiczne: 76 spraw prowadzonych gabinetowo (założono karty poradnictwa)

- indywidualne lub rodzinne poradnictwo psychologiczne: 61 spraw prowadzonych telefonicznie (bez zakładania kart, wpisane w zeszyt poradnictwa)

- sprawy prowadzone we współpracy z Punktem Interwencji Kryzysowej: 9 spraw (kontynuacja z 2017 i 2018),

- sprawy związane z Przeciwdziałaniem Przemocy:20 spraw (kontynuacja z 2017 i 2018)

- poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych: 6 rodzin

- diagnoza psychologiczna kandydatów na rodziny zastępcze przez psychologa PCPR: 3 rodziny.

W ramach pracy z rodzinami zastępczymi w kontakcie z psychologiem w 2018 r było: 10 rodzin

Ilość odbytych konsultacji z rodzinami zastępczymi bądź dziećmi z rodzin zastępczych ogółem: 150,

Gabinetowych: 73, Telefonicznych: 77.

Potrzeby występujące na terenie powiatu żywieckiego w zakresie poradnictwa specjalistycznego.

Obserwując wzrost udzielanego wsparcia, należy stwierdzić, że w środowisku lokalnym istnieje coraz większe zapotrzebowanie na specjalistyczną pomoc świadczoną przez terapeutów, psychologów, pedagogów oraz prawników. Należy podkreślić, że potrzeby mieszkańców Powiatu Żywieckiego i ich oczekiwania w zakresie proponowanej pomocy i wsparcia stale rosną. Dlatego też, aby adekwatnie wchodzić naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców powiatu, należy stale poszerzać zakres usług świadczonych przez PCPR stąd istnieje potrzeba:

1. Pozyskania środków na konsultacje psychiatryczne – bardzo często do PCPR zgłaszają się osoby z trudnościami psychicznymi, będące w depresjach i innych stanach emocjonalnych, które negatywnie wpływają na ich funkcjonowanie w tym również dzieci.

2. Prowadzenia grup edukacyjnych dla rodziców i opiekunów.

3. Zorganizowania na terenie powiatu terapii szczególnie rodzinnej oraz dla dzieci i młodzieży.

4. Zatrudnienia większej liczby psychologów, pedagogów, terapeutów aby rozszerzyć ofertę specjalistycznego poradnictwa.

III. INTERWENCJA KRYZYSOWA

Powiat Żywiecki realizuje zadania związane z interwencją kryzysową za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i działającego w jego ramach Punktu Interwencji Kryzysowej. Podejmowane działania w ramach działalności PIK ukierunkowane są na zapobieganie utracie, bądź też przywrócenie równowagi osobie/rodzinie, która na skutek różnorodnych trudnych sytuacji życiowych, znajduje się szczególnym rodzaju stresu dezorganizującym całość jej funkcjonowania. Efektem działań PIK ma być przywrócenie klientowi równowagi, zdolności do jego samodzielnego działania oraz autonomia. Psycholog oraz pedagog, którzy zajmują się interwencją kryzysową wspierani przez pozostałą część zespołu PCPR, w tym pracowników socjalnych i specjalistów ds. pracy z rodziną podejmują w pracy z klientem działania nakierowane na:

- stworzenie bezpiecznych i komfortowych warunków pracy z klientem,
- zatrzymanie sytuacji kryzysowej,

- właściwe rozpoznanie problemu (który niejednokrotnie jest maskowany),
- zatrzymanie sytuacji kryzysowej,
- umożliwienie kontaktu z innym specjalistą, w zależności od stanu klienta,
- przywrócenie równowagi i zdolności do samodzielnego działania,
- współpracę z pozostałymi instytucjami pomocowymi.

Dyżury w PIK pełnione są pięć razy w tygodniu, od poniedziałku do piątku, od godziny 7.00 do 15.00 w ramach działania PCPR, a od 15.00 do 18.30 w ramach działalności PIK. Dyżury popołudniowe były istotne ze względu na to, iż także osoby pracujące mogą skorzystać ze wsparcia. Udogodnieniem, które wynika z popołudniowych dyżurów jest także to, że w tym czasie w PCPR nie ma wielu ludzi co zapewnia poczucie anonimowości i bezpieczeństwa klientom, którzy niejednokrotnie są w dużym stresie. W przypadku wystąpienia zdarzenia wymagającego wyjazdu w teren, pracownicy są informowani o tym za pośrednictwem telefonu alarmowego, którego numer jest do dyspozycji instytucji pomocowych. W sytuacji, gdy pojawi się konieczność interwencji psychologicznej na miejscu zdarzenia, instytucje kontaktują się z dyżurującym pracownikiem, który w porozumieniu z Kierownikiem organizuje interwencję wyjazdową, bez względu na godzinę i dzień tygodnia.

W ramach działalności PCPR funkcjonuje także mieszkanie kryzysowe utworzone na terenie Domu Pomocy Społecznej w Żywcu, do którego kierowane są osoby, które w wyniku zaistnienia przemocy w rodzinie nie mają, gdzie się zatrzymać i wymagają zapewnienia schronienia przed osobą stosującą przemoc. W roku 2018 Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Żywieckiego skierowały do mieszkania kryzysowego 1 dorosłą osobę (kobietę) i 1 dziecko (dziecko skierowanej kobiety). Przyczyną umieszczenia w mieszkaniu chronionym roku 2018 była przemoc ze strony konkubenta. Wobec tych doświadczeń zaistniała konieczność zapewnienia tej kobiecie bezpiecznych warunków, w których ona oraz małoletnie dziecko mogły odzyskać równowagę w funkcjonowaniu. Osoba korzystająca ze schronienia, podczas swojego pobytu ściśle współpracowała z pracownikiem PCPR oraz z pracownikiem GOPS, który był instytucją kierującą.

W 2018r. sporządzono 55 kart osobowych klientów zgłaszających się do PIK (w tym 3 karty z interwencji wyjazdowych). Zgłoszenia telefoniczne rejestrowane były w książce zgłoszeń.

Głównymi problemami i kryzysami z jakimi borykają się osoby w kryzysie zgłaszające się do PIK były: przemoc, niejednokrotnie związany z nią alkoholizm w rodzinie, konflikty rodzinne i małżeńskie, problemy prawne oraz trudności związane z wychowaniem dzieci. Dużą część kryzysów stanowią kwestie związane z rozstaniem i rozwodem. W związku z podejrzeniem wystąpienia przemocy w rodzinie, roku 2018 sporządzono 7 formularzy Niebieskiej Karty. Zdarzały się także spotkania, których efektem było przekierowanie do wsparcia psychologicznego lub innych instytucji pomocowych.

Powyższe zgłoszenia wskazują na utrzymujący się od kilku lat kryzys w relacjach rodzinnych, który objawia się przede wszystkim problemami w komunikowaniu się, co często doprowadza do zaostrzenia się konfliktów, które przeradzają się w sytuacje przemocowe. Z obserwacji pracowników PIK i PCPR wynika, iż osoby/rodziny zgłaszające się po pomoc, wielokrotnie borykają się ze sprzężonymi trudnościami i często nie realizują zaleceń specjalistów. W dalszym ciągu można dostrzec, iż sytuacje przemocowe w rodzinie związane są z nadużywaniem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych oraz zaciąganie pożyczek bez pokrycia. W 2018r. również zdarzało się, iż klienci zgłaszający się lub telefonujący do PIK chcieli pozostać anonimowi.

W roku 2018 miały miejsce także interwencje w terenie, które dotyczyły przede wszystkim wsparcia w sytuacji straty bliskiej osoby:

- samobójcza śmierć młodego mężczyzny,
- śmierć męża głuchoniemej kobiety,
- nagła śmierć młodego mężczyzny.

Wsparcie poszkodowanych w wyniku powyższych zdarzeń obejmowało przede wszystkim udzielenie wsparcia i towarzyszenie w sytuacji straty i żaloby bliskim osobom, które zginęły. Objęci wsparciem, to: małżonkowie, rodzice oraz dzieci osób, które poniosły śmierć.

Podczas interwencji wyjazdowych interwencji musieli wykazać się opanowaniem oraz gotowością na nieplanowane sytuacje. Do najczęściej podejmowanych działań przez interwentów na miejscu zdarzenia należało:

- rozeznanie sytuacji,
- współpraca z pozostałymi służbami działającymi w miejscu zdarzenia,
- umiejętne przekazywanie realnych informacji dostosowanych do stanu i potrzeb poszkodowanych,
- wentylacja emocji klienta,
- rozmowa wspierająca, powiązana z aktywnym i empatycznym słuchaniem i wyczuleniem na werbalne jak i niewerbalne sygnały wysyłane przez klienta, co jest bardzo istotne w celu zapewniania bezpieczeństwa, gdyż niektóre z nich mogą sygnalizować chęć działań autoagresywnych,
- informowanie na tematy związane z poszczególnymi procedurami,
- psychoedukacja w zakresie przeżywania żałoby i jej skutków.

Potrzeby występujące na terenie powiatu żywieckiego w zakresie interwencji kryzysowej.

1. Utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej z miejscami hotelowymi dla osób doświadczających przemocy.
2. Hostel dla sprawców przemocy domowej.
3. Utworzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej.
4. Zorganizowanie na terenie Powiatu Żywieckiego nieodpłatnej psychoterapii rodzinnej.
5. Utworzenie stałego zespołu interwentów kryzysowych.

IV. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Żywieckim na lata 2017-2021, został przyjęty Uchwałą Rady Powiatu w Żywcu nr XXVII/235/2017 z dnia 27 marca 2017r.. Instytucją odpowiedzialną za wdrożenie oraz monitorowanie realizacji założonych celów Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu.

W swoich założeniach realizacja Programu miała przyczynić się do osiągnięcia następujących efektów:

1. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy oraz jego negatywnych następstw dla życia rodzinnego i społecznego.
2. Zwiększenie liczby osób korzystających z szeroko pojmowanej pomocy przewidzianej dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie liczby osób objętych oddziaływaniami pomocowymi oraz korekcyjno-edukacyjnymi.
4. Zwiększenie liczby osób korzystających z mediacji rodzinnych.
5. Podniesienie poziomu wiedzy specjalistów w zakresie przemocy, w tym stworzenie sieci instytucji/osób profesjonalnie zajmujących się problemem przemocy w rodzinie w powiecie żywieckim.

Wyżej wymienione rezultaty osiągnięto poprzez:

Ad. 1. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy oraz jego negatywnych następstw dla życia rodzinnego i społecznego osiągnięto poprzez propagowanie przez tut. Centrum głównych treści i haseł wdrażanych przez ogólnopolskie kampanie społeczne mające na celu uwrażliwienie społeczeństwa polskiego na problem przemocy w rodzinie. Dzięki kampaniom społecznym stało się możliwe skierowanie szerokiego strumienia informacji mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Kampanie społeczne przyczyniły się również do zwiększenia profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców. W ramach tych działań PCPR informowało oraz zachęcało do uczestnictwa w zajęciach w ramach programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz programu

psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ad 2. Działaniem nakierowanym na zwiększenie ilości osób, którym udzielono pomocy ze względu na doświadczanie przemocy w rodzinie było tworzenie oraz udoskonalanie instrumentów wsparcia pozwalających na minimalizowanie zagrożeń wynikających z częstego występowania problemu przemocy w środowisku rodzinnym. Jednym z najważniejszych instrumentów jaki jest wykorzystywany w naszym powiecie jest sieć wsparcia oferowana przez instytucje działające w obszarze przemocy. Współpraca instytucji, wykorzystujących własne kompetencje, uprawnienia i możliwości pozwala na efektywne udzielanie pomocy osobom uwikłanym w przemoc. Wzajemne poznanie osób zaangażowanych w pracę na rzecz rozwiązania problemu przemocy oraz zrozumienie na czym polega praca poszczególnej instytucji jest gwarancją skutecznej pomocy. Kolejnym instrumentem wykorzystywanym w sytuacji natychmiastowej potrzeby udzielenia schronienia osobie doświadczającej przemocy jest, zabezpieczenie w postaci umieszczenia w mieszkaniu chronionym. Baza pomocowa działająca w naszym powiecie pozwoliła na zwiększenie efektywności pracy z osobami znajdującymi się w kryzysie w związku z zaistnieniem przemocy, dodatkowo stając się elementem przyczyniającym się do zapewnienia osobie doświadczającej przemocy poczucia bezpieczeństwa.

Ad. 3. Aby skutecznie pomagać rodzinom uwikłanym w przemoc należy, równolegle objąć wsparciem osoby stosujące przemoc. W ramach realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w roku 2018 PCPR zrealizował 2 edycje zajęć grupowych „Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie”, stanowiącego element Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Z spośród zgłoszonych 43 osób, 13 zostało skierowanych przez Zespoły Interdyscyplinarne z terenu powiatu żywieckiego, 28 osób przez Sąd Rejonowy w Żywcu, a 2 osoby zgłosiły się dobrowolnie. Do zajęć grupowych programu przystąpiło 31 osób (osób podejrzanych o stosowanie przemocy lub sprawców przemocy domowej skazanych przez Sąd), natomiast ukończyły Program 22 osoby (udział w programie przerwało 8 osób). W każdej edycji programu realizowane były sześćdziesięciogodzinne zajęcia grupowe oraz spotkania indywidualne wg potrzeb uczestników i konsultacje z członkami rodzin. Należy zaznaczyć, że w 7 rodzinach uczestników prowadzona była procedura Niebieskiej Karty. Osoby uczestniczące w poszczególnych edycjach programu objęte były oddziaływaniami edukacyjnymi i psychologicznymi. Oddziaływania ukierunkowane zostały na zmniejszenie ryzyka dalszego stosowania przemocy oraz zwiększenie zdolności do samokontroli agresywnych zachowań oraz konstruktywnego współżycia w rodzinie. Podczas realizacji programu podejmowano działania i współpracę z instytucjami kierującymi oraz tymi, które na co dzień współpracują z rodziną uwikłaną w problem przemocy. Członkowie rodzin sprawców, a przede wszystkim osoby doznające przemocy mogły skorzystać ze wsparcia psychologicznego, poradnictwa prawnego oraz wychowawczego. Natomiast instytucje kierujące sprawców do programu były na bieżąco informowane, iż w przypadku pojawienia się konieczności zapewnienia osobie doświadczającej przemocy bezpiecznego schronienia, mogą zaoferować takiej osobie i jej najbliższymi pomoc, w postaci umieszczenia w mieszkaniu chronionym. Całkowity koszt wszystkich edycji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych realizowanych w 2018 roku wyniósł 25 366,18 zł i w całości został pokryty z dotacji Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach. Dodatkowo kontynuowano realizację „Programu Psychologiczno-Terapeutycznego dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie”. Do programu w roku 2018 przystąpiło 12 osób, natomiast ukończyło 7 osób (udział w programie przerwało 5 osób). Wszystkie osoby rozpoczęły udział w programie dobrowolnie. Aby ukończyć program należało wziąć udział, w przynajmniej 10 godzinach sesjach indywidualnych i/lub grupowych. W szczególnych wypadkach, w sytuacji konieczności dalszej pracy terapeutycznej nad zgłoszonymi problemami czas spotkań był wydłużony, aż do momentu zakończenia procesu terapeutycznego. Z założenia program psychologiczno-terapeutyczny jest uzupełnieniem i rozwinieniem działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc, w ramach programów korekcyjno-edukacyjnych. Należy zaznaczyć, że program korekcyjno - edukacyjny stanowi program interwencyjny, którego zasadniczym celem jest zatrzymanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz korekcja zachowań niepożądanych poprzez dostarczenie i przyswojenie przez sprawcę narzędzi i technik służących powstrzymaniu się przed dalszym stosowaniem przemocy. Natomiast program psychologiczno-terapeutyczny skoncentrowany jest przede wszystkim na Kliencie jako podmiocie oddziaływań, jego sposobie funkcjonowania i myślenia. Istota programu polega głównie na realizacji celów terapeutycznych, które mają sprzyjać zwiększeniu samoświadomości, umiejętności samoregulacji i uruchomieniu zmian pozwalających na lepszą adaptację społeczną i optymalny poziom funkcjonowania w życiu codziennym. Całkowity koszt programu psychologiczno-terapeutycznego w 2018r. wyniósł 8 751,03 zł i w całości został pokryty z dotacji Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.